

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 2. marts 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Rebekka Have Enevold-
sen
Sagsnr.: 2020-0030-3338
Dok.: 1388870

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 541 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 20. december 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Kristian Hegaard (RV).

Nick Hækkerup

/

Mads Møller Langtved

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 541 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Kan ministeren redegøre for reglerne om såkaldt grooming i Norge og Sverige, der i modsætning til Danmark har regler herom, samt i den forbindelse oplyse, om ministeren vil undersøge fordele og ulemper ved disse regler i Sverige og Norge nærmere med henblik på lignende lovgivning i Danmark?”

Svar:

1. Justitsministeriet har i forbindelse med besvarelsen indhentet oplysninger fra de norske og svenske myndigheder om landenes groomingbestemmelser.

I norsk strafferet forstås ved grooming, at en person aftaler et møde med et barn under 16 år med den hensigt at begå et seksuelt overgreb. De relevante bestemmelser, der findes i §§ 305 og 306 i den norske straffelov, har en strafferamme på op til et års fængsel.

§ 306. Avtale om møde for å begå seksuelt overgrep

Med bot eller fængsel inntil 1 år straffes den som har avtalt et møte med et barn under 16 år, og som med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.

Det er ligeledes strafbart at forlede børn til at udvise seksuelt krænkende adfærd.

§ 305. Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år

Med bot eller fængsel inntil 1 år straffes den som

- a) i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.
- b) tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser.

Det er endvidere oplyst – og med forbehold for fejlregistreringer – at der var mellem 14 til 16 sager om året i perioden fra 2016 til 2019 (med undtagelse af 2017, hvor der var 26). Disse tal inkluderer også sager, som blev henlagt.

I svensk strafferet forstås ved grooming, at en person foreslår eller aftaler et møde med et barn under 15 år, med den hensigt at begå et seksuelt overgreb. Bestemmelsen, der findes i kapitel 6 om seksualforbrydelser i den svenske straffelov, har en strafferamme på op til 2 års fængsel.

”§ 10 a

Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst två år.”

De svenske myndigheder har om bestemmelsen oplyst følgende:

”Den 1 januari 2018 gjordes flera ändringar i bestämmelsen. Straffansvaret utvidgades bl.a. så att det inträder på ett tidigare stadium. Tidigare krävdes det att gärningsmannen efter det att en överenskommelse om ett sammanträffande hade träffats, vidtog någon åtgärd som var ägnad att främja att ett sådant sammanträffande blev av. Kravet på den främjande åtgärden som en förutsättning för straffansvar innebar att gärningsmannen hade en möjlighet att träda tillbaka från den träffade överenskommelsen innan åtgärden vidtagits. Att gärningsmannen däremot, efter det att den ytterligare åtgärden vidtagits, avbröt sina planer gav inte honom eller henne någon möjlighet att undvika straffansvar. Numera krävs det inte längre någon sådan ytterligare åtgärd. I stället inträder straffansvaret redan när den vuxne föreslår en träff eller stämmer träff med barnet i syfte att begå de i bestämmelsen preciserade sexualbrotten. I samband med 2018 års reform ändrades också brottsbeteckningen (tidigare var den ”kontakt med barn i sexuellt syfte”) och maximistraftet höjdes från fängelse i ett år till fängelse i två år.”

Som det fremgår af de svenske myndigheders bidrag blev bestemmelsen ændret i 2018, hvor man fremrykkede, hvornår gerningsindholdet i bestemmelsen blev anset for fuldbryddet, således at dette allerede sker, når personen *forslår* et møde med barnet med det formål at begå seksuelle overgreb. Endvidere blev straffen hævet fra fængsel i op til 1 år til fængsel i op til 2 år.

2. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen anmodet Rigspolitiet om en udtalelse om, hvad politiets kendskab til grooming er. Rigspolitiet har oplyst følgende:

”Rigspolitiet kan indledningsvis oplyse, at begrebet ”grooming” omfatter situationer, hvor en voksen forsøger at opbygge et tilidsforhold til en mindreårig, typisk via sociale medier og andre online platforme, med det formål at begå seksuelle overgreb eller at lokke den mindreårige til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.

Grooming dækker i denne sammenhæng også over såkaldt ”sextortion”, hvor den mindreårige trues med, at materialet offentliggøres, hvis ikke vedkommende betaler penge eller eksempelvis optræder i mere grænseoverskridende seksuelle scener. Sextortion omfatter dog også sager, hvor jævnaldrende unge foretager afpresning på baggrund af frivilligt delt seksuelt materiale.

Rigspolitiet kan endvidere oplyse, at ”grooming” ikke er selvstændigt kriminaliseret i straffeloven, og derfor heller ikke har en selvstændig gerningskode i politiets journalplan.

Politikredsene og statsadvokaten har således oplyst, at en anmeldelse om grooming oprettes under en række forskellige gerningskoder afhængig af blandt andet gerningsindhold og gerningsmandens forsæt. ”Grooming” vil således typisk blive journaliseret på gerningskoderne vedrørende f.eks. blufærdighedskrænkelser, besiddelse/udbredelse af børneporno, uberettiget fotografering, herunder uberettiget videregivelse, ulovlig tvang, voldtægt, samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med barn under 15 år, trusler eller afpresning.

Rigspolitiet kan oplyse, at det på den baggrund ikke er muligt at trække statistik på det samlede antal anmeldelser om ”grooming”, da sagerne som nævnt fordeler sig på forskellige gerningskoder, som også indeholder andre typer af overtrædelser end ”grooming”.

Rigspolitiet vurderer imidlertid, at fænomenet er i vækst, og at der er et væsentligt mørketal. Mørketallet skyldes, at nogle børn og unge ikke fortæller, hvad de oplever under selve groomingprocessen, at andre kun oplever den indledende kontakt, der potentielt kunne have udviklet sig til grooming, hvis den mindreårige ikke selv havde trukket sig fra kontakten, og at børn og unge kan blive ”groomet” uden at opdage det, f.eks. i situationer, hvor falske modelspejdere får børn til vise sig nøgne til en ”casting”, hvorefter de ikke hører yderligere fra modelspejderen.

Efterforskning af sager om grooming sker i politikredsene eventuelt med bistand fra Rigspolitiets Nationale Cybercrime Center (NC3). I tilfælde hvor der er tale om blufærdighedskrænkelser ved udveksling af billedmateriale af seksuel karakter, vil det strafbare element ofte kunne dokumenteres relativt simpelt ved klassiske efterforskningsskridt, mens dokumentation af forsæt til en fysisk seksualforbrydelse i en grooming-sag derimod ofte vil kræve en meget ressourceintensiv proaktiv efterforskning.

Rigspolitiet har gennemført flere forebyggende indsatser inden for cyberrelaterede seksualforbrydelser med positiv feedback fra samarbejdspartnere, herunder kampagnen ”#SigNej” fra 2017 om grooming og sextortion, der var rettet mod elever, læ-

rere og forældre i folkeskolen, og den brede dialogindsats sammen med en lang række organisationer m.v. i tilknytning til den såkaldte ”Umbrella-sag”. Aktuelt har NC3 et samarbejde med Trygfonden, hvor der i 2019 bl.a. er udfærdiget materiale til forebyggelse af grooming blandt børn og unge. Dette projekt videreføres også i 2020. Sådanne indsatser vurderes at have en positiv effekt på anmeldelsestendensen, idet de medvirker til en øget bevidsthed blandt børn og unge om, at de ikke skal finde sig i krænkende adfærd.

Oplysningskampagner og løbende dialog med relevante aktører (interesseorganisationer, sociale medier, internetplatforme mv.) er vigtige forebyggende virkemidler. Derudover er det afgørende, at politiet deltager aktivt i den offentlige debat og er tilgængelige for vejledning af børn og unge, herunder i SSP-samarbejdet. Derfor blev der også i primo 2019 ansat en forebyggelsesmedarbejder i NC3, der målrettet understøtter den forebyggende indsats i forhold til alle it-relaterede kriminalitetsformer, herunder grooming.”

3. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen anmodet Rigsadvokaten om en udtalelse om, hvorledes grooming straffes i Danmark. Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”Begrebet grooming dækker typisk over de situationer, hvor en voksen igennem strategisk manipulation opbygger et tillidsforhold til et barn via sociale medier og andre online platforme med henblik på senere at begå seksuelt overgreb mod barnet. Grooming kan i visse tilfælde udvikle sig til ”sexafpresning” eller ”sextortion”, hvor gerningsmanden anvender seksuelle eller intime billeder og videoer af offeret til afpresning.

Rigsadvokaten har til brug for besvarelsen anmodet politikredsene og de regionale statsadvokater om en udtalelse.

Embederne har oplyst, at rene grooming-forhold som udgangspunkt straffes efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 232 er 2 års fængsel. Hvis blufærdighedskrænkelsen er begået over for et barn under 15 år, er strafferammen 4 års fængsel, jf. straffelovens § 232, stk. 1.

Hvis gerningsmanden i forbindelse med korrespondancen med barnet formår barnet til at sende billeder eller videoer med pornografisk indhold, vil der endvidere efter omstændighederne kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af børnepornografisk materiale. Besiddelse af børnepornografi straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Hvis billeder eller videoer deles med andre, vil der endvidere kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1. Straffe-

rammen for udbredelse af børnepornografi er bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder fængsel indtil 6 år.

Hvis gerningsmanden har optaget billeder eller videoer af barnet med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, vil der efter omstændighederne kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 226. Bestemmelsen har en strafferamme på 6 års fængsel.

Såfremt grooming-forholdet udvikler sig til ”sexafpresning”, vil der endvidere kunne foreligge en overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, om ulovlig tvang.

Hvis gerningsmanden i forlængelse af korrespondancen mødes med barnet, eller det kan bevises, at han havde forsæt til at mødes med barnet og begå seksuelle overgreb, kan der efter omstændighederne straffes for (forsøg på) overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, evt. jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje), hvis barnet er under 12 år, eller § 222, stk. 1, evt. jf. § 225, hvis barnet er under 15 år. Strafferammen for overtrædelse af § 216, stk. 2, er 12 års fængsel, og strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, er 8 års fængsel.”

4. Det er vigtigt, at vi som samfund sikrer, at vi har en effektiv lovgivning, der i videst mulig omfang sørger for, at personer, der søger at begå digitale eller seksuelle overgreb, straffes. Jeg kan i den forbindelse henvise til, at Rigsadvokaten har oplyst, at grooming allerede i en række tilfælde straffes, bl.a. for forsøg på at begå seksuelle overgreb, blufærdighedskrænkelser eller for besiddelse af børnepornografisk materiale.

Der er for mig ingen tvivl om, at vi skal gøre alt for, at overgreb mod børn stoppes. Jeg har derfor bedt mit embedsværk om at igangsætte en undersøgelse af, om de nuværende regler i straffeloven på området for digitale overgreb er tilstrækkelige.

Straf kan dog ikke stå alene, hvis man vil forhindre digitale overgreb, og derfor mener jeg også, at det er tilfredsstillende, at Rigspolitiet ikke alene har fokus på efterforskningen men også på forebyggelse af digitale overgreb.